

ZRZESZ KASZEBESKO

PISMO LUDU KASZUBSKIEGO

„Zrzesz Kaszebsko” wychodzi trzy razy w tygodniu. Dodatek dla rodziny kaszubskiej „Checz” ukazuje się w każdym numerze czwartkowym. — Prenumerata pocztowa i pod opaską miesięcznie 40,— zł, prenumeratę pocztową należy odnawiać od 1 do 15 każdego miesiąca. — Cena pojedynczego numeru 3,— zł.

Redaktor Naczelny: Ignacy Szutenberg, przyjmuje w środy i soboty od godz. 10—12.

Redaguje Kolegium. Wydawca: Spółdz. Wydawn. „Zrzesz Kaszebsko”. Adres Redakcji i Administracji: Wejherowo, Rynek 7. — Skrzynka Pocztowa nr. 30, Telefon 68.

ok X

Wejherowo — czwartek, 2 stycznia 1947

Nr 1

Do ludu Ziemi Kaszubskiej

Staliśmy w obliczu wyborów. Dzień 19 stycznia rozstrzygnie o przyszłych losach kraju. Kaszubi nie mogą stać na uboczu w tak przełomowej dla narodu polskiego chwili.

Stoimy na stanowisku, że Kaszubi powinni mieć swoje przedstawicielstwo w Sejmie Ustawodawczym dlatego stworzyliśmy bezpartyjną listę Ziemi Kaszubskiej. Jesteśmy synami jednej matki, lud kaszubski to potężna gałąź pnia lechickiego. Jejne prawdy są słowa: „Niema Kaszub bez Polonii — i Polonii bez Kaszub.” Jesteśmy na tej ziemi żywym dokumentem polskości i dlatego przedstawicielami tej ziemi w Sejmie Polskim winniśmy być. Miano Kaszubi według słów dr. Majkowskiego, wzniosłe jest i chlubne, bo powiada „o odwiecznej waice z niemieczyzną, w której dużo straciliśmy pola, ale nie poddaliśmy się do końca. Odzywa się w nim chrzest i zask mieczów rycerzy świętopelowych i Mestwinowych, którym jeszcze dzisiaj, po tylu wiekach dziękujemy, żeśmy nie utonęli w morzu, zalewającym nas od zachodu.” Tradycje Mestwinów i Świętopelków przejęli ci nasi bracia, którzy w latach hitlerowskiej niewoli walczyli o polskości Ziemi kaszubskiej i których prochy spoczywają w Piaśnicy i Stutthofie.

Dzisiaj, gdy Polska wróciła na odwieczne ziemie kaszubskie i oparła swe granice na Bałtyku, Odrze i Nysie, okazało się, że nie na próżno troniliśmy wiary i mowy ojców naszych przed zalewem germańskim. Dlatego też, gdy zajdzie potrzeba, granic, o które toczyła się wiekowa walka, bronąć będziemy krwią naszą, a dziś użyźnimy i zagospodarujemy ziemię ojczystą potem i pracą naszą, aby nigdy już nie stanęła na jej stronie najeźdźcy i aby nie skalała jej butna niemiecka mowa. Dlatego też występujemy ostro i zdecydowanie przeciwko tym, którzy chcą oddzielić nas od Polski, przeciwko tym, którzy chcą waśni między Matką-Polską a ludem kaszubskim. Na klótniach tych mógłby wygrać tylko Niemiec.

Broniąc polskości tej ziemi — bronimy będziemy naszych praw do wiary, kultury, strojów i pieśni kaszubskich.

Wiara ojców naszych pozwoliła im przetrwać najcięższe chwile, ją przeżywaliśmy w czasie walk z niemieckim najeźdźcą. Wiare tę dajemy nadal pielęgnować w sercach naszych, chcemy w niej wyowoczyć dzieci nasze. Niech żyją i radują według zasad świętej wiary katolickiej, niech będą kierowane przez księży naszych, którym lud kaszubski tak dużo zawdzięcza.

O jedność i zgodę

Warszawa (według PAP-u). W dniu 24 grudnia o godzinie 19-tej Prezydent Kraj. Rady Narod., ob. Bolesław Bierut, wygłosił przez radio do wszystkich Polaków przemówienie wigilijne, które podajemy w skrócie:

„Polacy! Wszyscy, gdziekolwiek znajdujecie się w dzisiejszy wieczór wigilijny — obywatele Rzeczypospolitej.

W chwili, gdy zasiadacie tradycyjnym zwyczajem w gronie najbliższych, aby — dzieląc się opłatkiem — złożyć sobie nawzajem najbardziej upragnione życzenia — chcę przyłączyć się do Was w imieniu tej wspólnej nam wszystkim, wielkiej i najmilszej rodziny, którą stanowimy razem jako naród Polski.

Oto po raz drugi święcimy wigilię w warunkach pokoju.

Nieśmiertelną i nieugiętą moc ducha wykazał naród polski w walce z odwiecznym wrogiem niemieckim w czasie zmagania wojny.

Ale nie mniejszy hart i wolę wykazuje dziś w pracy nad odbudową kraju, w codziennym trudzie nad umacnianiem jego sił twórczych.

Pamiętamy, jak wielką plagą społeczną na wsi polskiej był brak ziemi i stałe bezrobocie około 8 milionów ludności bezrolnej i małorolnej.

Z reformy rolnej nadzietono ziemią około 350 tysięcy rodzin chłopskich, a na Ziemiach Odzyskanych otrzymało ziemię przeszło 3 miliony repatriantów i osadników.

I dlatego musimy mieć swych słów w Sejmie!

Według słów Ewangelii Św. „Oddaj Bogu co boskie a cesarzowi, co cesarskie” jesteśmy lojalni wobec Rządu Rzeczypospolitej Polskiej. — Stać będziemy na straży równych praw Kaszubów do udziału w administracji, w wojsku, w szkolnictwie i w życiu społecznym. Mamy pełną świadomość, że władze naczelne Rzeczypospolitej Polskiej i obozu demokratycznego są nam przychylnie i nie pozwolą nas krzywdzić. Musimy jednak mieć swych przedstawicieli w Sejmie, aby bronili praw naszych i przedstawiali władzom nasze potrzeby. Biorąc żywy udział w odbudowie Polski — będziemy twardo stali na straży naszych tradycji i interesów.

I dlatego musimy mieć swych słów w Sejmie!

Uznajemy za słuszne oddanie ziemi grafów i baronów chłopu kaszubskiemu. Będziemy konsekwentnie dążyć do rozparcelowania tych majątków, które do tej pory były wyłączone. Będziemy walczyli o większą niż dotychczas pomoc dla naszych zniszczonych gospodarstw. Żądamy opieki i pomocy dla rybaka kaszubskiego, przed którym 500-ki-

lometrowe wybrzeże morskie stworzyło nowe możliwości pracy, rozwoju i dobrobytu.

Uważamy za konieczne zachowanie indywidualnej gospodarki chłopskiej i prywatnej inicjatywy kupca, rzemieślnika i drobnego przemysłowca. Szczegółowej opieki żądamy dla naszego rodzimego przemysłu kaszubskiego, dla naszej kultury ludowej. Zwalczając będziemy wszelką spekulację i wyzysk człowieka pracy, jako niezgodne z zasadami naszej wiary.

I dlatego musimy mieć swych słów w Sejmie!

Widząc, że związane z bandami terrorystycznymi kierownictwo pewnej partii próbuje pod płaszczykiem patriotyzmu zdobyć zaufanie ludu kaszubskiego, występujemy zdecydowanie przeciwko wykorzystywaniu naszych braci dla rozbijania jedności narodu polskiego. Lud kaszubski nie będzie głosował na tych, którzy nie bronią jego interesów a chcą zdobyć jego głosy.

Kaszubi! Męczeńska historia naszej ziemi uczy nas, że ile razy słabły nasze więzy łączące nas z naszym pniem narodowym polskim, tyle razy groziła nam zagłada ze strony naszego wroga — Niemca. Przez

śliwa staje się Polska w oparciu o wspólny nasz trud, zapal czyn twórczy, w oparciu o mądrą i sięgającą w przyszłość myśl, wyznaczającą prawidłowo kierunek naszego rozwoju i bieg naszych dziejów.

Oto czego pragnąłbym życzyć wam wszystkim, zasiadającym dzisiaj przy stole wigilijnym — najmilsi bracia moi rodacy w kraju i poza jego granicami.

Wierni tradycji przodków i własnej serdecznej potrzebie dajmy dziś jak najszersze ujście tym uczuciom braterstwa, które w chwilach walki o byt i wolność naszej Ojczyzny jednoczyło nas w czynie bojowym i poświęceniu dla dobra i szczęścia Rzeczypospolitej.

Dzisiaj Polska odrodzona oczekuje od nas również powszechnego zbratania i poświęcenia się wszystkich ludzi czystych serc i dobrej woli do pracy nad jej odbudową i jej przyszłością.

Wznosząc swe myśli ponad partyjskie żale i urazy, wzbudźmy dziś w sobie świadomość spójną, wykraczającej hen poza nasz kraj rodzinny: spójni narodu odrodzonego do życia po długotrwałej niewoli.

I niech poczucie tej spójni sprawi, by w nastroju radości i pieśni wigilijnych zadźwięczały również w duszy naszej struny gorącej wiary w szczęśliwą przyszłość Polski — niosąc na ustach radoźsze hasło „Niech żyje Polska”.

—o—

Na Ziemi Kaszubskiej

Gdańsk. Pożar w magazynie „Społem”
we Wrzeszczu, jaki miał miejsce w dniu 23. 12. 46 r. strawił część znajdujących się tam towarów UNRRA. Na zarządzenie prokuratora Sądu Okręgowego w Gdańsku zatrzymanych zostało kilka osób. Śledztwo w sprawie pożaru magazynu „Społem” we Wrzeszczu wyjaśniło już całkowicie stopień odpowiedzialności poszczególnych osób w tej sprawie.

Gdynia. W połowach prowadzonych przez naszych rybaków morskich na Bałtyku, zatoce i zalewach: Wiślany i Szczeciński, spotyka się 15 gatunków ryb. Najbogatsze połowy są w okręgu gdańskim. Tu rybacy złowili najwięcej łososa, śledzi, dorszy, troci, węgorzy i storni.

Hel. Do najbliższych prac przewidzianych na Helu należy odholowanie do warsztatu GUM małego holownika ca 20 ton, wyciągniętego koła Juraty, oraz przygotowanie materiału do wyremontowania mola wyładunkowego dla ryb w basenie rybackim.

Wejherowo. Wiec przedwyborczy, bezpartyjnej „Listy Ziemi Kaszubskiej”, odbył się w niedzielę dnia 29 grudnia w Wejherowie. Przy wypełnionej po brzegi sali przemawiali do zebranego ludu kaszubskiego kandydaci na posłów do Sejmu Ustawodawczego Rz. P. Wiec otworzył i przewodniczył Ignacy Szutenberg, przemawiali Józef Gniech i ppłk. Grzenia.

Mówcy w prostych i szczerych zdaniach zreferowali swoje i ludu kaszubskiego stanowisko wobec obecnej polskiej rzeczywistości, określili stosunek do poszczególnych partii i Rządu Jedności Narodowej. Kaszubi idą samodzielnie do wyborów i samodzielnie chcą reprezentować swoje interesy gospodarczo - polityczne i kulturalno - społeczne. Jako wolni i równi i równi z równymi chcą nową Polskę budować, ramię przy ramieniu z wszystkimi Polakami. Bronią interesów ludu kaszubskiego mogą tylko Kaszubi, a nie ziemie kaszubskie.

Wszystkie hasła rzucone przez mówców gorąco były oklaskiwane.

Jeszcze raz Kaszubi dali dowód, że pragną Polskę szczęśliwą — wolną — demokratyczną — Polskę, opartej na zasadach wiary katolickiej i etyki chrześcijańskiej.

Wiec zakończono odśpiewaniem „Boże Polskę”.

Wejherowo. Gwiazdor w „Caritas”.
Sympatyczna sala „Caritas” w Wejherowie przy ul. 3-go Maja nr. 17 była dnia 21 i 22 grudnia rb. widowiskiem wielkiej radości gwiazdkowej, albowiem w tych dniach odwiedził w godzinach nadwieczornych Gwiazdor zebranych tam podopiecznych Szkoły Ludowej „Caritas”, obdarzając ich różnymi podarkami. Zagał uroczysty wzorzek dla starców przez miejscowego Oddziału „Caritas” p. Szutta, witając obecnego ks. dziekana Partykę, członków oddziału i liczne grono starców i staruszek. W pięknych słowach wstępnych wskazał na znaczenie święta Gwiazdki i wzajemne obowiązki ludzi wobec bliźnich. Po wesołych wspólnie odśpiewanych kolędach i deklamacji zabrał głos ks. dziekan, przypominając ubogim przyczynę i znaczenie gwiazdkowego wieczorku i ich obowiązek wdzięczności wobec Boga i do-

broczyńców, kończąc serdecznym życzeniem miłych i przyjemnych świąt.

Przybyli prawie na czas ze swej wędrówki po wioskach i miastach Gwiazdor rozweselił wszystkich obecnych, przyłączył się do życzeń przemówców i po przypomnieniu podopiecznym pewnych obowiązków wobec kuchni, rozdawał im przygotowane paczki z różnymi przedmiotami. Zawierały one mąkę, cukier, słoninę, groch, kaszę, mydło, strucle, chleb itd., razem 10 różnych rzeczy i środków żywnościowych. Z zadowoleniem i w świątecznym nastroju opuścili staruszkowie uroczyste zebranie.

O wiele gwarniej i weselej odbyło się w poniedziałek obdarzenie dzieci, którym na ich obowiązek w domu rodzicielskim w szkole, w kościele i wszędzie wskazał członek Zw. Car. p. mecenas Dereziński. Wiel. ks. Murzyński wyjaśnił wartość i znaczenie narodzenia Zbawiciela dla świata, zwłaszcza dla dzieci, które się teraz kocha i nie poniewiera tak, jak ongiś w ciemności starego testamentu. Wystąpienie Gwiazdora wesoło i z uśmiechem witanego, z powodu znania różnych niegrzecznych i nieposlušnych, ganienia, energicznego egzaminowania i karcenia wywołało też i spowaznienie twarzy u początkowych śmiałków. Ale wydane przez niego potem paczki, które podobne były do pierwszych z dodatkami słodyczy, odzieży itd. rozweseliło ostatecznie wszystkich. Oprócz pokrzepienia fizycznego dodania otuchy i podniesienia na duchu u starców, a widoczny wpływ wychowawczy u młodzieży, były bezwątpliwymi owocami urządzonych charytatywno-gwiazdkowych wieczorków.

Uczestnik.

Jaselka - Oratorium ks. Soleckiego. Młodzież tuł. Liceum Pedagogicznego zaryzykowała trudną imprezę. Mianowicie dała publiczności nieprzeciętną i zdaje się dawno oczekiwaną strawę duchową w formie gwiazdkowego Oratorium. Trudne były niektóre role, połączone z solowymi wstawkami z towarzyszeniem chóru. Należy podkreślić — chór początkujący, jeszcze nie zupełnie wyrobiony, ale dążącego do świetlanej przyszłości. Na szczególną uwagę zasługuje II odsłona — sala Heroda. Rolę króla świetnie odegrał uczeń I kursu sem. Szankicz, a również jego współtowarzysz „diabełek”, który po mistrzowsku zaimprovizował swoją „arcydiabelską robotę”.

Publiczność podziwiała ten wielki wysiłek młodych artystów rodzinnych, a zwłaszcza wielką dyscyplinę koniecznie potrzebną na scenie. Młodemu artyście jak i kierownikowi życzymy dalszych sukcesów w innych miastach ziemi kaszubskiej.

Gościcino. W Fabryce Krzesel w Gościcinie „gwiazdor” był w roku

bieżącym niezwykle hojny. 400 par obuwi i szereg praktycznych przedmiotów oprócz zabawek otrzymały najmłodsze pociechy pracowników fabryki. Jest to zasługa Dyrekcji Fabryki i Rady Zakładowej, które troskliwie zabiegają o dobro pracowników. To też dyrektor fabryki obyw. Witkowski może ze słuszną dumą stwierdzić, że Gościcino jest jedyną tego rodzaju fabryką w Polsce, która nietylko została najwcześniej uruchomiona, ale przekroczyła obecnie własną produkcję przedwojenną i już przynosi stały dochód Państwu, sięgający kilku milionów złotych. — Poza tym Zarząd Fabryki dbając głównie o dobro dzieci oraz pracowników obarczonych rodziną, przyczynia się wydatnie do przysporzenia Państwu zdrowych i pracowitych obywateli. Przy fabryce zorganizowane jest wzorowe przedszkole, którego wychowankowie wypełnili program artystyczny wieczoru wigilijnego.

Akcja Pomocy Zimowej. Powiatowy Komitet Akcji Pomocy Zimowej zebrał do dnia 16 grudnia br. 217.864,65 zł. Z tego rzemiosło wpłaciło 18.417 zł, wolne zawody 4.750 zł, kupiectwo 806 zł. Imprezy przyniosły 11.940 zł, zbiórka uliczna — 5.466 zł. Gminy nadesłały 42.218 zł, z czego Wejherowo-wieś 13.861 zł, Puck-miasto 19.582 zł, Rumia 2.751 zł, Krokowo 5.284 zł, Wierzchucino 740 zł. Inne gminy nie nadesłały wykazów. Świat pracy wpłacił 55.548 zł, z czego na podkreślenie zasługuje wpłata robotników Fabryki Krzesel w Gościcinie w kwocie 39.046 zł i Fabryki Odzież w Wejherowie w kwocie 8.302 zł. Ze sprzedaży znaczków przy zakupie wyrobów spirytusowych uzyskano 78.718 zł. Tu główna zasługa przypada ob. Kostrzewskiemu ze „Społem” za jego niezwykle przychylny stosunek do akcji, zwłaszcza w odróżnieniu od innych, bądź zaniedbali, bądź wręcz odmówili przyjęcia znaczków do sprzedaży.

Kwotę powyższą rozdzielono następująco: na cele Opieki Społecznej Wejherowa wpłacono 100.000 zł. Z pomocy Opieki Społecznej korzysta 536 osób. Cztery szkoły powszechne otrzymały po 15.000 zł na dożywanie, Komitetem gminnym zwrócono składki do ich dyspozycji wypłacając dodatkowo w Rumii 10 tys. zł. 10 proc. wpłacono do głównego Komitetu Akcji Pomocy Zimowej.

Wejherowo. Zapisy do Szkoły dla Dorosłych. Kierownictwo Szkoły dla Dorosłych w Wejherowie (ul. Dworcowa 5) podaje do wiadomości, że zapisy młodzieży do II, III i IV semestru wymienionej szkoły, przyjmowane są codziennie od godz. 15 do 16-ej przy ul. 12 Marca 211 I-sze piętro — lewo.

Młodzież obojga płci, która posiada ukończoną Polską Szkołę Powszechną, ma możliwość w trybie przyspieszonym osiągnąć świadectwo z ukończenia 7 klas powyższej szkoły.

Krokowo. Posterunek M. O. w Krokowie wspólnie z ORMO oraz ekipą Marynarki Wojennej i przy materialnym poparciu Zarządu majątku państwowego w Krokowej urządził wigilię dla biednych dzieci gminy obdarowując paczkami 46 dzieci.

Kartuzy. Z „Szwajcarii Kaszubskiej” donoszą, że wszystkie jeziora zamarzyły, jak również rzeki Raduni i Wierzyca. Na jeziorze Ostrzyckim rybacy dokonują ścinania trzciny wodnej. Lód ułatwia pracę, gdyż jest bardzo gruby.

Lębork. Dnia 23 grudnia w sali konferencyjnej w starostwie w Lęborku dekorowano medalami zasługi obywateli Balcerowskiego, Biernata, Borkowskiego, Dikerta, Gajewskiego, Górskiego, Kaszubskiego, Kotlewskiego, Kolka Jana, Krupskiego, Lewandowskiego, Maulera, Mazurkiewicza, Mozera, Przeradzkiego, Rakowskiego, Ramczyka Franciszka i Ramczyka Stanisława, Sławińskiego, Starczewskiego, Stelmacha, Szwarca, dr. Węgrzynowicza, Wiaderne, Zawadzkiego, Formele Jana. Wyżej wymienieni zostali odznaczeni medalami za zasługi położone w pionierskim zorganizowaniu życia polskiego na terenie powiatu lęborskiego.

Lębork. W dniach najbliższych w Lęborku zostanie otwarta wystawa planu gospodarczego p. t. „Od wyzwolenia do planu odbudowy gospodarczej”. Wystawa będzie bardzo interesująca, ponieważ będzie zawierała rezultaty dotychczasowych osiągnięć w dziedzinie odbudowy plany na lepszą przyszłość.

Słupsk. Warsztaty tramwajowe w Słupsku wypuściły na miasto dziewięć tramwajów, odbudowanych wyłącznie własnymi siłami pracowników.

Przejmując sieć tramwajową w Słupsku, Miejskie Zakłady Komunikacyjne przejęły kilkanaście zupełnie wypalonych tramwajów, niezdatnych do ruchu. Pracownicy warsztatów tramwajowych postanowili odbudować je własnymi siłami, nie obciążając kosztami odbudowy funduszy samorządowych. Systemem gospodarczym dorobiono do wagonów brakujące części, odbudowano karoserie, okna i ławki. Obecnie 9 nowych tramwajów służy społeczeństwu słupskiemu.

Ze sportu na Kaszubach

W ubiegłą niedzielę KS Gryf przegrał spotkanie w boksie z Gedanią w stosunku 4:12. Na uwagę zasługiwały walki: Muellera z Antkowiakiem w muszej, wygranej zdecydowanie przez Muellera, oraz w półśredniej Borka z Chychlą. Skrzywdzono tu wyraźnie porażony drugi Borka, przyznając mu remis mimo jego zdecydowanej przewagi. Inne walki nie stały na zbyt wysokim poziomie.

Od Redakcji

Do naszej redakcji nadszedł list adresowany do Red. Franciszka Sędzickiego Wejherowo. W celu doręczenia listu, prosimy pana Sędzickiego o podanie swego adresu.

Unieważnia się zgubioną Kartę Rejestracyjną RKU. Gdynia na nazwisko Lewandowski Gerhard, Wejherowo. Dworcowa 2.

Unieważniam zgubioną kartę rejestracyjną RKU Gdynia. Schulz Florian, Kartuzyno, pow. morski.

Unieważnia się zgubioną legitymację służbową M. O. na nazwisko Piotrowski Franciszek, Wierzchucino.

Unieważnia się zgubiony dowód osobisty oraz inne dokumenty na nazwisko Westfal Klemens, Bychowo, poczta Gniewino.

*Szczęśliwego Nowego Roku
życzy Szanownej Klienteli*

Brunon Grzenkowicz

Skład Art. Spożywczych, Żelaznych
Materiałów Budowlanych i Opałowych

WEJHEROWO, ul. Sobieskiego 280/2

(17)

Ceny ogłoszeń: drobne za wyraz 8,— zł, poszukiwanie pracy za wyraz 4,— zł. Ogłoszenia urzędowe, przetargi i nekrologi za 1 milimetr wysokości, przy szerokości 1 szpalty po 10,—. Reklamowe po 12,—. Tłustym drukiem 100proc. drożej.

Tłoczono w Drukarni pod Zarządem Państwowym w Wejherowie.

W-05260